

gør den letlæst, men samtidig er den meget udførlig. Intet, der vedrører fiskeriets forhold i nutid eller fortid, er udeladt. Særlig værdifuld bliver den ved de mange tabeller, kort og diagrammer, der uddyber teksten. Man må ønske den geografiske videnskab til lykke med dette værk, der selvfølgelig vil være uundværligt for enhver, der beskæftiger sig med emnet.

Aage Aagesen

C. Rathjens & M. Bohn (hrsg.): *Tagungsbericht und wissenschaftliche Abhandlungen*.

Deutscher Geographentag Kassel, juni 1973. Franz Steiner Verlag, Wiesbaden 1974. 600 s., 130 fig., 10 kort, 24 cm. DM 68,00.

Imponerende hvad sidetallet angår. De første 30 sider opremsner navnene på deltagerne i Deutschen Geographentag 1973! De enkelte indlæg er indordnet i en række overordnede afsnit:

2. Didaktik der Geographie.

3. Geographie und Entwicklungsländerforschung.

4. Raumordnung und Landesplanung.

5. Landschaftsökologie und Umweltforschung.

6. Thematische Kartographie.

Afsnit 2 indeholder et interessant materiale, som det nok er værd at gå på jagt i, omend læseren lades tilbage med et tydeligt indtryk af en stærkt målrettet, lærerstyret undervisning, der ikke lader meget tilbage til elevinteresser og lærerinspiration.

Afsnit 3 indeholder også en del godt stof, der spænder lige fra landbrugsgeografi (Land-Use kartering) til slumsaneringsproblemer. Især indlæggene om Costa Rica, Bogotá og Columbia er meget læseværdige.

De resterende afsnit indeholder for størstedelen indlæg, der forekommer undertegnede ret overfladiske; lige bortset fra det sidste afsnit, der selvfølgelig består af meget grundigt gennemarbejdede eksempler.

Steen Folving

H. Uhlig & E. Ehlers (hrsg.): *Tagungsbericht und wissenschaftliche Abhandlungen*.

40. Deutscher Geographentag Innsbruck. Mai 1975. Fr. Steiner Verlag, Wiesbaden 1976. 837 s., 218 fig., 44 kort. 24 cm. DM 75,00.

Innsbruck-mødets hovedemne var bjergområder, der bliver belyst i talrige af-

handlinger fra alle geografiske discipliner.

R.H.J.

Arild Holt-Jensen: *Geografiens innhold og metoder*.

Scandinavian University Books, Universitetsforlaget, Oslo 1976. 132 s., 14 fig., 22 cm. Nkr. 48,00.

Ud fra et omfattende kendskab til litteraturen og de forskere, der har haft skelsættende betydning for fagets filosofiske og metodiske grundlag, giver forf. en fortrinlig indføring i geografiens idemæssige udvikling. Den historiske oversigt sætter faget ind i en erkendelsesteoretisk sammenhæng, og dette århundredes videnskabelige teorier og metoder fremsættes i forståelig form og tages op til vurdering. Som aktuelle fagfilosofiske problemer fremføres f.eks. engagementet i modelbygning og lovformulering, der med den kvantitative teknik tvinger geografien ind i debatten mellem positivisme og kritisk filosofi.

Det nye og meget værdifulde ved bogen er, at man får de seneste årtiers skiftende syn på faget, uden at forf. agiterer for et bestemt værdisyn (»en ny generation vil altid have tendens til at tillægge sine nyvindinger en mere dybtgående betydning, end de i virkeligheden har«); men giver en gennemtænkt og logisk fremstilling af brydningerne, der til sidst munder ud i ønsket om, at geografien må genvinde sin stilling som syntesefag og derigennem skabe forlig mellem økologiske og økonomiske tankesystemer- og på længere sigt blive et centralt fag for styringsudvikling af samfundet.

Lige som man i gymnasiet lader eleverne læse en idehistorie, uden at der er undervisning heri, kunne man ønske, at geografistuderende tidligt i studiet fik denne bog i hånden, det ville være dem en god hjælp.

Ruth Helkiær Jensen

Emrys Jones (ed.): *Readings in social geography*.

Oxford UP, London 1975. 328 s., talr. fig. 24 cm. Pund 2.50.

Bogen er en artikelsamling, der har til formål at give et indblik i de mange aspekter, der danner disciplinen Socialgeografi. Forf. starter med en kort indledning, hvor han diskuterer nogle af problemerne med at opstille en klar begrebsramme og giver sin egen opfattelse af disciplinen: socialgeografi som forståelsen

af de mønstre, der fremkommer gennem forskellige befolkningsgruppers brug af rummet. Endvidere lægger han vægt på gruppernes egen opfattelse af deres omgivelser, og på de processer der har indflydelse på mønstrenes udvikling.

Artikelsamlingen falder i tre dele: a. Befolkningsgruppers fordelingsmønstre og adfærd. b. Forskellige opfattelser af begrebet rum. c. Processer i befolknings- og byudvikling.

Artikeludvalget er med enkelte undtagelser relativt nyt, og udsnittet der dækkes er virkelig bredt. Blandt emnerne kan nævnes byers sociale mønstre, vælgeradfærd, perception, menneskenærmiljø, migrationer, intra-urbane flytninger og byplanproblemer. Empirisk kommer vi også vidt omkring; fra urbanisering i Sydøstasien til vælgeradfærd i England og Wales. Den teoretiske side er med hensyn til perception godt dækket, men i afsnittet om processer lader den lidt tilbage at ønske. Stærkest står her Torsten Hägerstrand og David Harvey, men der kunne godt være medtaget lidt flere af de nyere teoretikere. Hvis man imidlertid ønsker et overblik over rækkevidden af de aspekter, der arbejdes med inden for socialgeografi, kan bogen anbefales. Men man skal ikke forvente at få en sammenhængende grundviden, sådan som forfatteren i indledningen udtrykker håb om at have givet.

Kirsten Simonsen

Emrys Jones & John Eyles: *An introduction to social geography*.

Oxford University Press, London 1977. 273 s. fig. 21 cm. Paper Pund 2.95, boards Pund 6.50.

Giver en teoretisk baggrund for studiet af sociale gruppers geografi, dvs. med udgangspunkt i sociologisk teori tilføjes det spatiale aspekt. Rummet opfattes som et input i de sociale processer — og som et output: processerne skaber mønstre. Disse mønstre er hovedemnet for bogens beskrivelser og analyser. Endelig peger den på den betydning, politik og social planlægning har ved løsningen af problemet: at skabe et retfærdigt samfund.

Ruth Helkiær Jensen

B.E. Coates, R.J. Johnston & P.L. Knox: *Geography and Inequality*.

Oxford University Press, London 1977. 292 s. fig. 21 cm. Paper Pund 2.95, boards Pund 6.50.

Dette er et geografisk-metodisk værk, der handler om sociale forskelle mellem regioner, årsagerne hertil og midler til at kompensere for dem. Efter diskussion om valget af variable og hvordan de måles, beskrives de eksisterende sociale uligheder på 3 niveauer: internationalt, intranationalt og intraurbant. De konstaterede spatiale mønstre forklares ud fra 3 årsagskomplekser arbejdsdeling, tilgængelighed og territorial opdeling.

Fremstillingen omfatter de vestlige (kapitalistiske) lande og den tredje verden. Det får betydning for det tredje hovedafsnit: den politik, der føres for at ophæve ulighederne. Her siges bl.a., at det er karakteristisk for velfærdssamfundet, at det søger at beskytte individet mod følgerne af ulighederne, men ikke at fjerne dem. Geografi beskæftiger pr. definition med spatiale mønstre, men kan nok lære af bogens konklusion: Man kan ikke forstå og arbejde med spatiale strukturer uden at kende de sociale strukturer, og man kan ikke manipulere med en social struktur og ignorere dens rumlige organisation.

Ruth Helkiær Jensen

W. Leopold und W. Rutz (hrsg.): Der Staat und sein Territorium.

Beiträge zur raumwirksamen Tätigkeit des Staates. Friedrich-Rauch-Institut. Franz Steiner Verlag, Wiesbaden 1976. 279 s., 39 kort, 10 fig., 7 tvl. 25 cm. DM 58.-

Et forsøg på at anlægge et nyt syn på den klassiske Länderkunde. Staten opfattes ikke kun juridisk defineret, men som rammen om en social gruppe, der har udviklet et system af regler for sameksistens, og som beslaglægger en vis del af jordens ressourcer. »Statsgeografi kunne blive et bindeled mellem politisk geografi og regionsanalyse og -planlægning«. Tiden vil vise, om det er en fornyelse af regionalgeografien eller blot bliver akademiske spekulationer.

Bogen indeholder en række afhandlinger, der er grupperet under overskrifterne Samlede statsgeografiske fremstillinger og Analyser af delproblemer. Alle bidrag er vægtige og læseværdige, mange af emnerne knytter sig til Japan, men også andre stater og delområder er belyst. Udover de teoretiske artikler er det dog vanskeligt at få øje på den store forskel på Länderkunde og Staatengeographie.

Ruth Helkiær Jensen

Harrison & Gibson (eds.): Man in urban environments.

Oxford University Press, London 1976. 367 s., talr. fig. og tab. 22 cm. Pund 7.50. Denne bog er udviklet gennem en række møder i »The Royal Society Study Group on Human Biology in Urban Environments«. Den omhandler urbaniseringens følgeproblemer i den udviklede verdens bybefolkninger. Derved kommer den også ind på mange bygeografiske emner. De fleste af bogens 17 artikler behandler bybefolkningers medicinske, sociale eller psykologiske problemer. Dog er også mere geografiske indslag som byklima, migration og trafikproblemer medtaget. Bogen henvender sig specielt til projektgrupper såvel af studiemæssig som administrativ art, hvor dens enkelte artikler kan gøre nytte ved problemformulering, ligesom afsnittene med litteratur kan være til hjælp.

Christian Wichmann Matthiessen

S. Goldstein & D. Sly (eds.): Basic data needed for the study of urbanization.

Union for the Scientific Study of Population. Ordina Editions, Dolhain, Liege 1975. 100 s., tab. 24 cm. BF 180.

Det er nok for hårdt at betegne disse to kompendier om urbanisering for overflødige; det kan måske for nogle med et bestemt arbejdsområde være bekvemt at have materiale og referencer samlet. Men der bringes næppe noget, som ikke i forvejen kan findes i håndbøger om urbanisering eller demografiske metoder, og de fleste steder hvor der står »urban population« kunne der ligesåvel være vedføjet en anden begrænsning end »urban«. I nogle tilfælde får et emne eller en metode så knap en behandling, at læseren ikke får mulighed for at vurdere om det er værdt at overveje anvendelsen, det gælder f.eks. en halv side om befolkningspotentialet, der vel ellers nok kunne være anvendeligt i forbindelse med f.eks. planlægning af storbyområder.

Henning Mørch

L.S. Bourne: Urban systems. Strategies for regulation.

A comparison of policies in Britain, Sweden, Australia and Canada.

De store byers vækst, landbrugsområders og de små byers stagnation, regionale uligheder og påvirkningen af ukoordineret regeringsstyring og teknologisk foran-

dring er det udviklede fagområde, forf. vil belyse. Det gøres ved at analysere, hvilke styringsmuligheder der findes i fire vestlige lande. Desuden understreges den erfaring, urbaniseringsprocesserne har givet. De fire lande er forskellige derved, at England og Sverige har tradition for stærk planlægningsindsats og er temmelig langt fremme i urbaniseringsforløbet, mens Canada og Australien mangler egentlige planlægningstraditioner og langt fra har gennemført urbaniseringsprocessen.

Bogen indledes med et letforståeligt afsnit om bysystemers udvikling og opbygning. Dernæst gennemgås de fire landes planlægningsniveauer, mål og midler hver for sig. Til slut foretages der sammenligninger, og der afrundes med et konkluderende afsnit. Bogen er lettilgængelig og instruktiv. Den henvender sig til alle, der er interesseret i region- og landsplanlægning. Ønskes en introduktion til et af de fire landes styring og planlægning, hentes den nemt i denne bog.

Christian Wichmann Matthiessen

Alan Gilbert (Ed.): Development Planning & Spatial Structure.

John Wiley & Sons Ltd. London 1976. 207 s., fig., tab. 23 cm. Pund 6.95.

Denne essaysamling om byudvikling i den Tredje Verden henvender sig dels til planlæggere i udviklingslandene, dels til videnskabsmænd og planlæggere overalt. Også formålet er tosidet: dels at informere om empiriske og teoretiske arbejder, der kan hjælpe ved problemløsning, dels at udbrede kendskabet til den Tredje Verdens byudvikling.

De syv essays er skrevet af videnskabsmænd fra den engelsktalende verden, såvel fra den udviklede som fra den udviklede del. Hovedsigtet er overalt byudviklingens rumlige konsekvenser, men også økonomisk udvikling og politisk strategi behandles fyldigt. Bogen er i nogen grad problemorienteret, men lægger megen vægt på teori. De enkelte essays er velopbyggede med konklusioner og omfattende litteraturlister. De emner, der behandles, er: udviklingen af kommunikationsmønstre i Indien; migrationsforskning; serviceforsyning i Østafrika; regionale indkomstforskelle i Brasilien; vækstcenterstrategier; byudviklingspolitik i Latinamerika.

Bogen vil være velegnet ved projektarbejde og til seminarer ved højere læreanstalter.

Christian Wichmann Matthiessen